

SEGUNDA CARTA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS CORINTIOS

Pablo escribe a la iglesia en Corinto

¹ Nutscö e Pablo o juancügö e Jesucristo rá c jagö apóstole, rá zopjü yo nte. Je ga cjanu va ne Mizhocjimi. Nutscöbe e cjuarma Timoteo rí pen'c'öbe ne carta. Nu'tsc'ejí o ntetsc'ejí Mizhocjimi in jmurüji a Corinto c'ü tsja a Acaya in ma't'üji Mizhocjimi, ngue'tsc'ejí rí pen'c'öbe ne carta. Dya nguextjotsc'ejí in cãrãji a Corinto rí zenguats'ügöbe. Xo 'ñetjo c'o cjuarma c'o cãrã c'o 'ñaja jñiñi a Acaya, rí xiqueji ra mbörü Cjimi c'o. ² Rí ötcöbe Mizhocjimi c'ín Tataji, 'ñe e Jesucristo c'ín Jmugöji ra sido ra nuc'ejí na jo, ngue c'ua ra mäjã in mün'c'ejí, dya pje rí mbeñeji.

Sufrimientos de Pablo

³ Me na jo Mizhocjimi, rí unügö na puncjü 'na pöjö. Ngué nu Tata e Jesucristo c'ín Jmugöji. Mizhocjimi me juentsqueji 'ma pje c'o rí sufregöji, na ngue in Tatagöji c'ü. Y cjacüji rá mäjí, na ngue in Mizhocjimigöji c'ü. ⁴ Mizhocjimi cjacö rá mäjã. Nguéc'ua 'ma cjo c'o ra säjä o ndumü, o pje c'o ra sofre, ra sö rá zopjü c'o, ngue c'ua ra mäjí. Rá xicöji ja va tsjacö Mizhocjimi rvá mäjã 'ma mi sufregö. ⁵ Me go sofre e Cristo. Je xo ga cjazgönu, me rí sufregö na ngueje rí pëpcö c'ü. Pero angueze bübü in mün'c'ö ngue c'ua me cjacö rá mäjã. ⁶ Ró sufregö rvá zo'c'öji. Pero o 'ñempc'ejí libre Mizhocjimi cja

c'o na s'o c'o mi cjaji, y me go mājā in mün'c'ejī. 'Ma rí sufregö, Mizhocjimi cjacö rá mājā. Nguec'ua ra sö rá zo'c'öji 'ma pje c'o rí sufregueji ja c'o nzi rgá sufregö; ra sö rá zo'c'öji ngue c'ua xo rí mäjceji. Y rí zēzhgueji, dya rí jyēzgueji Mizhocjimi. Ngue c'ua rí unnc'ejī ngüenda, zö rí sufregö, zö cjacö rá mājā, pero nde ngueje para rá pjöxc'öji. ⁷ Zö rí sufregueji c'ua ja nzi rgá sufregö, pero rí pārāgö ra tsja'c'ejī Mizhocjimi rí mäjceji, ja c'o nzi ga tsjacö rá mäjjö.

⁸ Rí negö rí pārāgueji cjuarma, ja c'o rvá sufregö ga manu a Asia. Me ró sufregö na puncjü, dya mi pārāgö cjo ro huantagö c'o ma s'ēzhi. Ró cjiññigö c'ü ro tūgö nu. ⁹ O tsjacü Mizhocjimi ró cjiññi a cjanu, ngue c'ua ro unnc'ö ngüenda c'ü dya mi sö ro sēchitsjögö, ngue c'ua ro junt'ü ín mü'bü c'ü ro dyacö Mizhocjimi c'ü rva zēzhi. Na ngueje angueze sö ra tsjapü 'na nte ra bübü na yeje 'ma ya rguí ndü. ¹⁰ Ya ro tūgö c'ü me ró sufregö, pero o mböxcö Mizhocjimi. Nguec'ua dya ró tūgö. Ngue Mizhocjimi c'ü pjöxcö. Rí pārāgö ngueje c'ü ra mböxcö 'ma pje c'o xe rá sofre. ¹¹ Pero ni jyodü rí dyötcüji na puncjü Mizhocjimi ra mböxcö c'ü. A cjanu 'ma ra mböxcö Mizhocjimi, me na puncjü o cjuarma c'o ra unü 'na pöjö Mizhocjimi.

Por qué Pablo se tardó en ir a Corinto

¹² Me rí mäjjö, na ngueje rí pārāgö c'ü na jo rgá zo'c'öji. Xo rí pārāgö c'ü na jo rgá zopjügö yo nte, dya rí jodügö c'ü ra ndenngueji co nuzgö. Mizhocjimi me pjöxcö rá minc'ö na jo, 'ñe rá xi'tsc'öji c'ü na cjuana, dya rá xi'tsc'öji o bëchjine. ¹³⁻¹⁴ 'Ma rí pen'c'ejī 'na carta, xo rí xi'tsc'öji c'ü na cjuana, dya rí xi'tsc'öji o bëchjine. Nguec'ua 'ma rí

xörügüeji, ra sö rí unnc'eji ngüenda pje pjězhi c'ü rí mangö. Bübütsc'eji c'o mädö, na ngueje unüji ngüenda c'ü na cjuana c'o rí xi'tsc'öji. Pero rí te'begö rí mädöji na jo in texeji. Nutscö rí te'begö rá mä'c'öji c'e pa 'ma ra ëjë e Jesucristo c'ín Jmugöji.

15-16 Ró cijjñi cja ín mü'bü nu'tsc'eji mi mädöji mi creozüji. Nguec'ua ró mbeñegö ro 'ñe zenguats'üji, cja rrü magö c'ua a Macedonia. Nuc'ua 'ma ro pedye a Macedonia, ro nzhogü ro 'ñe zenguats'üji na yeje, ngue c'ua rvi mäjceji na yeje. Nuc'ua ro sö ri pjöxcöji ngue c'ua dya pje ro bëtscö cja 'ñiji 'ma ro magö a Judea. 17 Pero dya mi sö ro ëcjö c'ua ja nzi rvá mbeñe. Nguec'ua бүбүтс'еји c'o mama c'ü ró matatjo ro ëjë, pero dya ró cijjñi, ngue c'ua dya rvá cumplegö. Bübütsc'eji c'o mama c'ü rí cjagö c'ua ja nzi ga tsja yo nte; mamaji c'ü rí mantjo c'ü rá cjagö, zö dya rí cijjñi cjo rá cumple. 18 Rí xi'tsc'öji, Mizhocjimi cumple c'ü mama. Je xo ga cjazgönu, 'ma pje c'o rí xi'tsc'öji, dya rí cijjñigö 'na jña, cja rrü mangö c'ü 'na jña c'ü ri nan'ño. 19 E Silvano 'ñe e Timoteo 'ñezgö ró zo'c'öjme ró xi'tsc'öjme ja ga cja c'ü nu T'i Mizhocjimi, c'ü ngue e Jesucristo. Nuc'ü, dya yembeñe o jña c'ü; siempre mama c'ü na cjuana. 20 'Ma o ëjë e Jesucristo, o zädä c'o ya vi mama Mizhocjimi. E Jesucristo o cumple texe c'o. Nguec'ua rí mangöji me na jo Mizhocjimi, na cjuana texe c'o mama. 21 Mizhocjimi ngue c'ü cjacöji rá zëzhgöji, rá sido rá ätpäji o jña e Cristo. Ngue angueze o juancüji. 22 Y o dyacöji o Espíritu o ëjë cja ín mün'c'öji; nguec'ua jñetsezgöji c'ü ya ngue o t'izgöji dya c'ü. Bübü ín mün'c'öji dya o Espíritu Mizhocjimi, ngue c'ua rí

pãrãgöji c'ü xe ra dyacöji Mizhocjimi c'o me na jo.

²³ Rá xi'tsc'öji jenga dya ró êcjö a Corinto c'ua ja nzi rvá mangö. Pãtcö ín mü'bü Mizhocjimi c'ü na cjuana c'ü rí xi'tsc'öji. 'Ma ro êcjö c'o pa c'o rvá xi'tsc'öji, rví jyodü ro huënchc'iji na ngueje c'o ma s'o c'o mi bübü a ndetsc'ejí. Nuc'ua me rvi nzhumügueji 'ma. ²⁴ 'Ma ro huënchc'öji, dya ro xi'ts'iji c'ü dya in creoji na jo. Na ngue ya in ejmeji e Jesucristo. C'ü rva huënchc'iji, ngue c'ü ro pjöxc'üji xa'ma ri jyëzgueji c'o na s'o, ngue c'ua ri mäcjeji.

2

¹ Ró mbeñegö c'ü dya ro êcjö c'o pa c'o rvá xi'tsc'öji, na ngueje dya mi negö me ro sentiogö a ndetsc'ejí c'ua ja nzi rvá sentiogö 'na nu vez 'ma ró ñe zenguats'üji. Na ngueje 'ma ro tö'tc'üji c'ü xe ri cjaji c'o na s'o, me ro sentiogö. ² Nuc'ua ro huënchc'öji, nu'tsc'ejí me xo ri sentiogueji 'ma. A cjanu, dya xo ro sö ro mäcjö 'ma. ³ Nguec'ua, dya ró êcjö. Pero ró pen'c'ejí 'na carta ró huënchc'öji, ngue c'ua 'ma ro êcjö, ya rvi jyëzgueji c'o na s'o. Nuc'ua, dya cja ro sentiogö, ro mäjä co nu'tsc'ejí. Na ngueje ró cjiñigö, nu'tsc'ejí in neji c'ü rá mäcjö. 'Ma jiyö, dya xo sö rí mäcjeji. ⁴ 'Ma ró pen'c'ejí c'e carta, me ró cjiñi cjo ri jyëzgueji c'o na s'o. Y me ró huëgö. 'Ma i xörügueji c'e carta, me xo i sentiogueji. C'ü rvá huënchc'öji, dya nguextjo c'ü ri sentiogueji; xo ngue c'ü ri unnc'ejí ngüenda me rí s'iyats'üji.

Perdón para el que había hecho mal

⁵ Me ró sentiogö ín mü'bü, na ngue c'ü vi tsja na s'o c'e cjuarma. Pero dya nguextjozgo ró sentiogö,

xo 'ñetsc'ejji. ⁶ Nu'tsc'ejji i ñagueji i castigaoji c'e cjuarma. Ya na jo, dya cja ni jyodü pje xe rí tsjapüji c'e cjuarma. ⁷ C'ü rí tsjagueji dya, rí perdonaoji na ngueje ya nzhogü o mü'bü. Y rí zopjüji na jo'o ngue c'ua ra mäjä. 'Ma jiyö, ra tögü o mü'bü c'e cjuarma rgá sentio na puncjü. ⁸ Rí ö'tc'üji rí recibidoji na yeje dya c'e cjuarma, ngue c'ua ra unü nguenda c'ü me in s'iyagueji. ⁹ C'ü rvá pen'c'öji c'e carta, ngue c'ü rva pârägö cjo ri tsjagueji c'o rvá xi'tsc'öji rvi castigaoji c'e cjuarma. ¹⁰ 'Ma cjó c'o rí perdonaogueji, xo 'ñetscö xo rá perdonaogö. Rá perdonao, na ngueje je ga cjanu ga ne e Cristo c'ü jandgagö. Rá perdonao, ngue c'ua rí unnc'ejji nguenda ni jyodü rá perdonaoji. ¹¹ 'Ma jiyö, ra ndöcöji e Satanás nu c'ü dya jo. Rí pârägöji, dya ne c'ü dya jo c'ü rá pötca perdonaoji.

Intranquilidad de Pablo en Troas

¹² Ró magö a Troas ró zopjü c'o nte ró xipjiji ja ga cja e Jesucristo c'ín Jmugöji. Y o recibidozüji na jo ró pëpcö c'ín Jmuji rvá zopcjöji. ¹³ Mi te'begö mi cjuarmaji e Tito ro zät'ä a Troas rví 'ñeje cja in jñiñigueji a Corinto. Pero dya go zät'ä. Nguéc'ua me mi mbentsc'öji pje mi cjagueji. Nguéc'ua rvá ëzhë c'o cjuarma a Troas, ró ma c'ua a ma a Macedonia; xa'ma je ro chjögöbe nu e Tito.

Victoriosos en Cristo

¹⁴ Rí unügö 'na pöjö Mizhocjimi. Na ngue bübü ín mün'c'ö e Jesucristo, pjöxcö Mizhocjimi. Nguéc'ua pedye na jo ín bëpjigö, zö pje c'o ri c jagö zö ri sufregö. Zö ja c'o ri sät'ägö, rí xipjigö yo nte ja ga cja e Jesucristo. Nguéc'ua ga inch'i o jña e Jesucristo texe cja ne xoñijö mü, nzi ga inch'i

o nguichjünü texe cja 'na ngumü. Nguец'ua na puncjü c'o ya mbärã e Jesucristo. ¹⁵ Yo nte me püns'üji na quijmi o nguichjünü. Je xo ga cjatjonu, me mäjã Mizhocjimi, na ngueje rí xipji yo nte ja ga cja e Jesucristo. Je ga cjanu ga ne Mizhocjimi rá cjangö, zö bübü c'o ra dyätpä o jña e Cristo nguец'ua ra jogü o mü'büji, zö bübü c'o dya ra dyätpä o jña nguец'ua dya ra jogü o mü'büji. ¹⁶ Rí zopjü yo nte. Nu c'o ra 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo, ra bübütjo c'o. C'o dya ra 'ñench'e o mü'bü, ra ndü c'o, dya ra salvaji. Nguец'ua me na sjü'ü ne bëpji. ¿Ja rga cumplegö nu? ¹⁷ Cärã na puncjü c'o xöpü o nte, nan'ño ga jíchiji o jña e Jesucristo, cjaji ra ndöji o merio. Nutscö, dya ga cjanu rgá jizhgö. Rí xipji yo nte c'ü na cjuana ja ga cja e Jesucristo. Nguец Mizhocjimi c'ü o juancügö c'ü xo jandgagö ja rgá cjangö ne bëpji. Y pjöxcö e Jesucristo c'ü bübü ín mün'c'ö.

3

El mensaje del nuevo pacto

¹ Na ngue c'o cja rvá xi'tsc'öji, bübü c'o ra mama: “Ndo cja pütsjé na nojo e Pablo, me cja pü c'ü me na jo ga xöpüte”, ra 'ñeñeji. C'o nan'ño ga xöpü, tjëji o carta de recomendación. Nguец'ua gui recibidogueji c'o. A poco in cjiñiji xo ni jyodü rá tjëgö 'na carta de recomendación rá jí'tsc'öji, ngue c'ua rí recibidozgöji na yeje. A poco in cjiñiji ni jyodü rí dyacöji 'na carta de recomendación rá jíchi c'o 'ñaja cjuarma, ngue c'ua xo ra recibidozüji. ² Ma ró zo'c'öji, i 'ñench'e in mün'c'eji e Jesucristo. Rí pärãgö c'ü rí mbëppigö cja Mizhocjimi. 'Ma cjó

c'o xo ra unü ngüenda ja vi 'ñench'e in mü'büji e Jesucristo, xo ra mbârãji 'ma c'ü rí mbëpjigö cja Mizhocjimi. ³ 'Ma ró xi'tsc'öji o jña Mizhocjimi, e Cristo o tsjapü o zi'ch'i in mü'büji c'o jña. Nguec'ua gui nzhodüji c'ua ja nzi ga ne angueze. Nguec'ua in chjëntcjeji 'na carta de recomendación, ngue c'ua ra unü ngüenda yo nte c'ü rí mbëpjigö cja Mizhocjimi. Nu o jña Mizhocjimi, dya jñu'sc'üji co o tinta; ngue o Espíritu Mizhocjimi o tsjapü o zi'ch'i in mü'büji. Mi jinguã 'ma o dyacöji Mizhocjimi c'o o mandamiento, o jñu's'ü cja laja c'o. Pero nudya, je ngue a mbo cja in mü'büji nu ja jũ's'ü dya o jña.

⁴ Na ngue pjöxcö e Jesucristo, rí pãrãgö c'ü sö na jo rá pëpcö Mizhocjimi. ⁵ Nutscö, dya sö rá cjatsjögö c'ü na jo. Ngueje Mizhocjimi c'ü dacö poder ngue c'ua sö rá pëpcö c'ü. ⁶ O dyacö poder rá pëpcö, rá zopjü yo nte rá xipjiji 'na jña c'ü nuevo c'ü me na jo. C'e jña'a, dya ngue c'o mandamiento c'o o jñu's'üji cja c'o laja 'ñe cja c'o xipjadü; ngueje 'na jña c'ü ra jñu's'ü o Espíritu Mizhocjimi a mbo cja ín mün'c'öji. C'o me jodü ra cumple c'o mandamiento, ra ndüji, dya ra salvaji. Pero o Espíritu Mizhocjimi ra dyacöji c'ü rga bübütojji.

⁷⁻⁸ Mizhocjimi o zopjü e Moisés, o unü c'o laja c'o mi juns'ü c'o mandamiento. E Moisés cjanu o tjënpí c'o nu menzumüji a Israel. Me ma zö ma jya's'ü o jmi e Moisés 'ma o ch'unü c'o mandamiento. Nguec'ua c'o nte, dya mi sö ro jñandbaji o jmi. Zö ma zö o jmi e Moisés, pero ts'ë ts'ë va cambia ngue c'ua mi ma ma tjorü c'ü mi juëns'i. Me ma zö'ö 'ma o ch'unü c'o mandamiento, pero xenda na zö 'ma cjó c'o ra xipji yo nte ja ga cja

e Jesucristo. Na ngueje 'ma cjó c'o me jodü ra cumple c'o mandamiento, ra ndũ 'ma c'o. Pero 'ma cjó c'o ra 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo, ra tsja o Espíritu Mizhocjimi ra unü c'ü rguí bübüjtjo c'o. ⁹ Me ma zö 'ma o ch'unü c'o mandamiento, pero dya mi cumplegöji. Nguéc'ua rvá unnc'öji ngüenda c'ü rí tügöji ín nzhunc'öji. Pero yo jña yo mama ja ga cja e Jesucristo, mamaji ja rgá sö ra perdonaozgöji ra jogü ín mü'büji a jmi Mizhocjimi. Nguéc'ua xenda na zö yo jña yo, que na ngueje c'o mandamiento. ¹⁰ E zana na zö ga jñetse, pero 'ma cijji e jyarü, dya cja zärä na jo e zana. Je xo ga cjatjonu c'o mandamiento. Na zö c'o, pero ya ch'acöji dya 'na jña c'ü xenda na zö. ¹¹ Me ma zö 'ma o ch'unü c'o mandamiento, pero ro zädä 'ma dya cja ro mandazüji c'o. Nguéc'ua ne jña nu cja ch'acöji, xenda na zö nu, na ngueje nunca ra nguarü.

¹² Rí pãrãgö c'ü dya ra nguarü ne jña nu. Nguéc'ua, dya rí co'bügö ne rí 'naja jña, rí xi'tsc'öji na cjuana texe c'ü ja ga cja. ¹³ 'Ma ra jya's'ü o jmi e Moisés, mi co'bü c'ua o jmi 'na bitu. Mi co'bü o jmi, ngue c'ua c'o nu menzumüji a Israel, dya ro unüji ngüenda c'ü mi ma ma tjorü nu c'ü mi juëns'i. Pero nutscö, dya rí co'bügö ne ri 'na jña; rí xi'tsc'öji na cjuana texe c'ü ja ga cja. ¹⁴ C'o nte c'o mi pöji e Moisés, dya unüji ngüenda pje vi ch'unüji c'o mandamiento. C'ua ja nzi va ngo'bü e Moisés c'ü o jmi, je xo ga cjatjonu c'o ín menzumügöjme a Israel hasta yo pa dya. 'Ma xörüji c'o mandamiento, nza cja c'ü ya tsot'ü o ndöji, dya unüji ngüenda ja ga cja. Nguextjo 'ma cjó c'o ra 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo, nu'ma, ngue 'ma ra unüji c'ua ngüenda

ja ga cja. ¹⁵ Jã, hasta yo pa dya, 'ma xörüji o ley c'o o dyopjü e Moisés, tsot'ü o ndöji. ¹⁶ Pero 'ma cjó c'o ra nzhogü o mü'bü cja c'ín Jmugöji, dya cja ra tsot'ü 'ma o ndöji, ra unüji c'ua ngüenda c'ü dya ngue c'o mandamiento c'o ra 'ñevgueji libre cja c'o na s'o; nguextjo e Jesucristo ra 'ñevgueji libre. ¹⁷ Ngue c'ín Jmugöji c'ü o dyacüji o Espíritu o ëjë co nuzgöji. 'Ma rá ench'e ín mün'c'öji e Jesucristo c'ín Jmugöji, c'ü o Espíritu ra dyacöji c'ü dya cja rá sũ rga chëzhiji a jmi Mizhocjimi. ¹⁸ Nutscöji, dya cja tsot'ü ín chögöji. Nguec'ua 'ma rá sido rá chëzhiji cja e Jesucristo c'ín Jmugöji, 'ma rá sido rá unüji ngüenda ja ga cja c'ü me na zö angueze 'ñe me na jo, xo 'ñetscöji ya rguí ma ra pötcüji ín mü'büji c'ü. Nguec'ua ja c'o nzi ga cja angueze, je xo rga cjazgöji nu. Na ngueje c'ü o Espíritu ra pëpji a mbo ín mü'büji.

4

¹ Mizhocjimi o s'iyazügö o dyacö ne bëpji. Nguec'ua, dya rí sũgö rgá zopcjö yo nte, ni xo ri tögü ín mün'c'ö. ² Bübü c'o cja na s'o c'ü ix 'na tsetjo. Me pãrãji ja ga dyonpüji yo nu minteji. Cjapü ñaji o jña Mizhocjimi, pero dya mamaji c'ü na cjuana. Pötüji c'e jña ngue c'ua yo nte ra ndeñeji co anguezeji. Nutscö, dya ga cjanu rgá c jagö. Jandgagö Mizhocjimi c'ü rí mangö c'ü na cjuana c'ü ja ix ga cja o jña. 'Ma ra ne ra unü ngüenda yo nte, ra sö ra mbãrãji texeji c'ü na cjuana c'o rí xipjiji. ³ 'Ma rí xipjigö yo nte ja ga cja e Jesucristo, bübü c'o dya creo c'o rí mangö. Ngueje c'o ya ni ma ra bëzhi o aljma, dya ra salvaji. ⁴ Anguezeji, dya ne ra 'ñench'e o mü'büji e Jesucristo; ätäji e Satanás nu c'ü dya jo, ätäji nza cja c'ü ri ngue Mizhocjimi.

C'ü dya jo, co'tp'ü ǝ ndöji. Nguec'ua 'ma äräji ja ga cja e Jesucristo, dya jya's'ü ǝ mü'büji. Nguec'ua, dya pâräji cjo Mizhocjimi e Jesucristo c'ü me na zö. ⁵ Nutscö, dya rí xi'tsc'öji ja ga cjazgö; rí xi'tsc'öji ja ga cja e Jesucristo. Rí xi'tsc'öji ngue ín Jmugöji c'ü. Rí zo'c'öji, na ngueje rí pëpcö angueze rgá pjöxc'öji. ⁶ Mi jinguã 'ma mi bëxômütjo, o mama Mizhocjimi que ro bübü o jya's'ü. O bübü c'ua jya's'ü. Je xo va cjatjonu, Mizhocjimi o dyacöji ǝ jya's'ü a mbo cja ín mün'c'öji. Nguec'ua rí unnc'öji ngüenda, 'ma rí äräji ja ga cja e Cristo, rí pâräji ja ga cja c'ü me na zö Mizhocjimi. Na ngueje e Cristo, xo Mizhocjimi c'ü.

El vivir por la fe

⁷ Yo nte pë's'iji c'o me ni muvi a mbo cja 'na s'äbä, maco dya ni muvi c'e s'äbä. Je xo ga cjazgönu, me ni muvi ǝ jya's'ü Mizhocjimi c'ü bübü ín mün'c'ö. Pero ín cuerpogö, dya ni muvi, dya ga zëzhi. A cjanu ga jñetse c'ü je ngue Mizhocjimi c'ü me na zëzhi, dya nguetscö. ⁸ Bübü 'ma pje c'o nde rí sufregö. Pero me na zëzhi Mizhocjimi, me pjöxcö na puncjü. Bübü 'ma me cijjñi ín mü'bü ja rga cjäpü, pero dya tögü ín mü'bü. ⁹ Me jongö yo nte, me ne ra tsjacüji rá sufre. Pero dya jëzguigö Mizhocjimi. Zö bübü 'ma ya ra mbötcöji, pero xe rí bübüjtjo. ¹⁰ Ja c'o nde rí nzhodügö, me jongöji ja rgá mbötcöji, ja c'o nzi va mbö't'üji e Jesús. Nguec'ua me rí sufregö. Pero Mizhocjimi pjöcügö. Je ga cjanu ga jñetse c'ü bübüjtjo e Jesucristo, y dacü c'ü rgá bübüjtjogö. ¹¹ Nu dya xe rí büntcjö, me jongöji ja rgá mbötcöji, na ngueje rí pëpigö e Jesús. Dya pje ga zëtscö, pero angueze cjacü rá zëzhgö. Je ga cjanu ga

jñetse c'ü bübü e Jesús a mbo cja ín mün'c'ö. ¹² Na ngue c'ü rgá zo'c'öji, o dya'c'üji nueva vida, pero rí bübü peligro rá tügö.

¹³⁻¹⁴ T'opjü a cjava o jña Mizhocjimi: “Ró creo c'ü ró ärä, nguec'ua rvá mangö”, eñe. Je xo ga cjazgönu. Rí creogö zö rá tügö, pero ra tsjacö Mizhocjimi rá bübütjo na yeje, c'ua ja nzi va tsjapü e Jesús o bübütjo na yeje. Y ra zinzgö co nu'tsc'ëji, rá ma cãrãji cja o jmi. Nguec'ua rvá zo'c'üji. ¹⁵ Nu yo rí sufregö, ngue para rá pjöxc'öji. Na ngue c'ü rí zo'c'öji, xenda na puncjüts'üji c'o ra unü ngüenda ja ga s'iyazgöji Mizhocjimi. Nguec'ua na puncjü c'o ra unü 'na pöjö Mizhocjimi, ra mamaji c'ü me na nojo angueze, 'ñe me na jo.

¹⁶ Nguec'ua, dya ga tögü ín mün'c'ö. Zö ya ni ma rá titagö, pero pama pama pjöxcö Mizhocjimi, dacö cja ín mün'c'ö c'ü rga zëzhigö. ¹⁷ Yo rí sufregö, nza cja c'ü 'na ts'indajmetjo, chjëntjui c'ü dya rí sufregö. Na ngueje rí pãrãgö ra dyacö Mizhocjimi ja c'o me na zö, c'ü dya ra nguarü. ¹⁸ Dya rí cjavü ngüenda yo rí janda cja ne xoñijömmü. Rí cjavü ngüenda c'o bübü a jens'e c'o dya rí janda. Na ngueje yo rí janda, ra cjogütjo yo. Pero c'o dya rí janda, ra mezhe c'ü dya ra nguarü c'o.

5

¹ 'Ma rá tügöji, ra chjorü nu ín cuerpogöji nu rí bübügöji cja ne xoñijömmü. Pero rí pãrãgö ra zädä 'ma ra dyacöji c'ü ri nuevo ín cuerpoji c'ü dya ra chjorü. Ngue Mizhocjimi c'ü ra dyacöji c'ü ri nuevo ín cuerpoji; dya ngue yo nte yo ra dyät'ä. 'Ma ya ri nuevo ín cuerpoji, rá sido rá bübügöji a jens'e para siempre. ²⁻³ Nu dya xe bübü dya ín

cuerpogö, me rí sö rgá sufre. Rí negö ra ch'acö c'ü ri nuevo ín cuerpo c'ü dya rá tügö. Na ngueje 'ma rá tügö, ra dya ín cuerpo, y dya be ri ch'acügö c'ü ri nuevo ín cuerpo. Cja ra ch'acü a cjanu, 'ma ra êjê na yeje e Jesucristo. ⁴ Nu dya xe bübü dya ín cuerpo, me rí sö rgá sufre. Pero dya rí negö rá tügö dya. Na ngueje 'ma rá tügö, ra dya'a ín cuerpo y dya be ri ch'acügö c'ü ri nuevo ín cuerpo. Rí negö ra ch'acö c'ü ri nuevo ín cuerpo, nu dya xe rí bübügö. Ngue c'ua ra pötcügöji nu ín cuerpo nu ra chjorü, ixta ch'acö c'ü ri nuevo ín cuerpo ngue c'ua dya ra chjorü. ⁵ Nguetsjê Mizhocjimi c'ü o mama ra dyacöji a cjanu. Y ya xipji o Espíritu o êjê o 'ñe bübü cja ín mün'c'öji. Nguec'ua rí pârâgöji c'ü xo ra dyacöji c'ü ri nuevo ín cuerpo.

⁶ Zö rá tügö, pero dya ra tsja'a, na ngue me mäjä ín mün'c'ö. Nu dya xe rí bübügöji, dya be rí cârâji a jens'e a jmi c'ín Jmugöji. ⁷ C'ü rí mangö, rí ench'e ín mün'c'öji e Jesucristo, zö dya be rí jandgöji dya c'ü. ⁸ Zö rá tügö, pero dya rí sügö. Na ngue rí pârâgö nzi rá tügöji, ixtá ma bübügöji a jens'e a jmi c'ín Jmugöji. Zö dya be ri ch'acö c'ü ri nuevo ín cuerpo, pero xenda na jo rá tügö rá ma bübügö a jmi c'ü ín Jmugöji, que na ngue ra mezhe rá sufre rga minc'ö va. ⁹ Zö xe ri bübügö 'ma ra êjê e Jesucristo, zö ya rga tügö, pero dya ra tsja. Me rí jodügö rá cjangö ja c'o nzi ga ne angueze. ¹⁰ Na ngueje rí texeji rá cârâji a jmi e Cristo nu ja ra jñüncöji ngüenda, ngue c'ua ra jñetse ja rvá minc'öji, ngue c'ua angueze ra ngötcöji nzi 'nazgöji texe c'o ró cjaji cja ne xoñijömmü. 'Ma rá cjaji ja c'o nzi ga ne

angueze, ra ngötcüji 'ma c'o na jo. 'Ma jiyö, dya ra ngötcüji 'ma; ra jñetse c'ü rvá cjaji c'o na s'o.

El mensaje de la paz

¹¹ Rí sūgö c'ín Jmugöji, na ngueje rí pârãgö ra jñüncü ngüenda c'ü. Nguéc'ua rí xipji yo nte ra unüji ngüenda nguetscö 'na xöpüte c'ü na cjuana. Mizhocjimi pãtcö ín mü'bü c'ü rí jodü rá xöpügö ja c'o nzi ga ne. Y rí te'begö c'ü xo 'ñetsc'ejí xo rí unnc'ejí ngüenda c'ü rí jodü rá xöpügö ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi. ¹² Ró xi'tsc'öji na yeje c'ü nguetscö 'na xöpüte c'ü na cjuana. C'ü rgá xi'tsc'öji yo, dya ngue c'ü rí cjapü na nojo; ngue c'ü rguí pârãgueji ja rguí chjünrúji 'ma pje c'o ra xi'tsc'ejí c'o na s'o ga xöpüte. Anguezeji mamaji c'ü dya cjuanazgö 'na xöpüte. Na ngueje cjapüji ni muvi 'na nte, 'ma pje c'o pjëzhi o 'ma pjëchi ra ña'a na jo; dya cjapüji ngüenda c'ü bübü a mbo cja o mü'bü. Rí xi'tsc'öji yo, ngue c'ua ra sö rí xipjiji c'o 'ña xöpüte c'ü na cjuana c'ü rí xi'tsc'öji. ¹³ Na ngue c'ü rí mangö c'ü na cjuanazgö 'na xöpüte, bübü c'o xi'ts'iji ya rí locogö. Y mamaji c'ü rí cjapcö me na nozü. Pero rí xi'tsc'öji, c'ü rgá mangö na cjuanazgö 'na xöpüte, ngue c'ü rguí jñetse me na nojo Mizhocjimi. Y 'ma rí xi'tsc'öji na jo 'na pjeñe, ngue c'ü rgá pjöxc'öji c'ü. ¹⁴ Na ngue c'ü me go s'iyazgöji e Jesucristo, rí unnc'ö ngüenda xo ni jyodü rá s'iyagö yo nte rga zopcjö yo. Na ngueje ró unü ngüenda o ndü angueze c'ü ro tügöji rí texeji; nguéc'ua chjëntjui c'ü ya ró tügöji. ¹⁵ O ndü por nutscöji rí texeji, nguéc'ua 'ma rá ench'e ín mü'büji angueze, rá bübütjoji 'ma. Nuc'ua, dya cja rá cjaji ja c'o rgá netsjëji, rá cjaji dya ja c'o nzi ga ne angueze. Na

ngueje o ndũ por nutscöji, cjanu o bübütjo na yeje. ¹⁶ Nguец'ua nutscö, dya cja rí cjaпү ngüenda zö ja ga jñetse 'na nte, o zö pje ri pjëzhi. 'Ma ot'ü, mi cjaпcö dya mi muvi e Jesús, mi cjiñigö c'ü mi nguextjo 'na nte. Pero dya cja rí cjiñigö a cjanu, rí unnc'ö dya ngüenda e Jesús gueje Cristo c'ü ne ra mama: Vi 'ñeje cja Mizhocjimi. ¹⁷ 'Ma cjo c'o ra 'ñench'e o mü'bü e Cristo, ya ri nuevo 'ma o mü'bü 'ñe o pjeñe c'ü. Dya cja ri cjiñi nza cja 'ma ot'ü. Tsjiñiji cjuarma, ya ri nuevo rgá nguiñi o mü'bü 'ma c'e nte.

¹⁸ Nguetsjé Mizhocjimi o tsjacöji ya nuevo dya ín mün'c'öji. O ndäjä e Cristo o ëjë, o 'ñe ndũ por nutscöji, gue c'ua sö ra nugüji dya na jo Mizhocjimi. Y nguetsjé Mizhocjimi c'ü o dyacö ne bëpji rá xipji yo nte, c'ü ya sö rá chëzhiji dya a jmi Mizhocjimi, na gue angueze ya sö ra recibidozüji. ¹⁹ Mizhocjimi o ndäjä e Cristo o ë ndũ por nutscöji rí nteji. Nguец'ua sö dya Mizhocjimi ra perdonaozgöji dya c'o, ra nugüji na jo. O dyacö ne bëpji rá xipji yo nte, c'ü ra sö ra chëzhiji dya a jmi Mizhocjimi. ²⁰ Rí pätpägö e Cristo rgá zopjü yo nte, chjëntjui c'ü ri nguetsjé Mizhocjimi ri ña'a. C'ü ro mama e Cristo, nutscö rí zopjü yo nte co texe ín mün'c'ö, rí xicöji a cjava: “Chëzhgueji dya cja o jmi Mizhocjimi; angueze ra recibidots'üji”, rí embe yo nte. ²¹ E Jesucristo mi ojtjo o nzhübü, nunca mi cja c'o na s'o. Pero Mizhocjimi o tsjapü e Jesucristo o ngötcüji ín nzhunc'öji, nza cja 'ma ri gue angueze rví tsja c'o na s'o. O tsja a cjanu Mizhocjimi gue c'ua 'ma rá ench'e ín mün'c'öji e Jesucristo, ra nugüji Mizhocjimi nza cja c'ü nunca rva cja göji c'o na s'o.

6

¹ Rí pëpcö Mizhocjimi; nguec'ua rí zo'c'öji. In mangueji c'ü in junt'ü in mü'büji que Mizhocjimi nugüji dya na jo. Pero 'ma dya rí tsjaji ja c'o nzi ga ne, nu'ma, 'ñetse c'ü dya cjuana in creoji. ² O mama Mizhocjimi:

C'e pa c'ü rvá mangö, ró äjtc'ägöji 'ma i dyötcöji.

Ró pjöxc'öji c'e pa c'ü ya rvá mangö ro emp'öji libre, eñe Mizhocjimi.

Rí tsjijñiji, ya zädä c'o cjë nu c'o o mama Mizhocjimi. Nudya, ngue dya, sö ra salvatsc'ëji Mizhocjimi.

³ Rí jodü ja rga minc'ö na jo, ngue c'ua dya ra sö cjó ra zopcügö ra mama: “Dya ga jo yo jña yo xitscöji e Pablo. Dya rí negö yo”, ra 'ñeñe. ⁴ Zö pje rí sufregö pero rí sëhcö, dya rí jëzgö ne bëpji. Rí c jagö a cjanu ngue c'ua ra 'mãã na jo'o c'ü ngue o mbëpjizü Mizhocjimi. Bübü 'ma pje c'o nde rí sufregö, dya rí pãã ja rga cja pü. Pero rí sëhcö c'o. ⁵ Bübü 'ma jücüji co chirrio. Xo bübü 'ma pantcaji a pjörü. Xo bübü 'ma me jmurü yo nte me mamaji pje ra tsjacöji. Pero rí sëhcö c'o. Rí pëpcö Mizhocjimi hasta ya me ni mbotjo ín cuë. Nguec'ua rí bëzhi na puncjü ín ch'ijï, y bün'ma dya rí sigö o xëdyi. ⁶ Siempre rí jodügö ja rga c jagö c'o na jo. C'ü rí pããgö ja ga cja Mizhocjimi, ngue c'ü rí xipjigö yo nte. 'Ma cjó pje cjacö, rí pësp'iji paciencia. Rí c jagö na jontëzgö ngue c'ua rá pjös'ü yo nín mintegöji. Me pjöxcö o Espíritu Mizhocjimi ja rgá pëpcö Mizhocjimi. Y rí s'iyagö yo nín mintegöji, dya rí cja pütjo que rí s'iyaji. Nujyo, ngue yo ni jñetse c'ü ngue o mbëpjizü Mizhocjimi. ⁷ Bübüzgö

o poder Mizhocjimi; nguec'ua rgá zopcjö yo nte rí xicöji o jña angueze c'o na cjuana. Ya na jozügö dya a jmi Mizhocjimi; nguec'ua ya dyacö texe c'ü ni jyongö, ngue c'ua rá tögö o nte ra dyätpäji o jña e Jesucristo, 'ñe ngue c'ua dya ra ndöcö e Satanás nu c'ü dya jo. ⁸ Bübü 'ma respetaozüji, bübü 'ma cjacöji c'ü dya ni muvizgö. Bübü 'ma xoscöji o bëchjine, bübü 'ma mamaji c'ü na jontezgö. Pero rí sido rí pëpcö Mizhocjimi rgá zopcjö yo nte. Zö mamaji c'ü rí onpü yo nte, pero rí sido rí xicöji c'ü na cjuana. ⁹ Zö cãrã c'o cjacö c'ü dya ni muvizgö, pero bübü c'o unü ngüenda ngue o mbëpjizgö Mizhocjimi. Zö bübü 'ma ya ngue rá tügö, pero rí jñandaji xe rí bübütjo. Zö pencö Mizhocjimi o ndümü, pero dya cjacü rá tügö. ¹⁰ Bün'ma me rí nzhumügö, pero Mizhocjimi cjacö rá mäjã. Zö dya pje rí pë'sc'ö, pero rí xicö yo nte yo jña yo me ni muvi, ngue c'ua ra mbë's'iji c'o na cjuana ni muvi. Dya pje rí pë'sc'ö nzi ga mbë's'i yo nte. Pero rí pë'sc'ö texe c'o na cjuana ni muvi.

¹¹ Mi cjuarmats'üji in cãrãji a Corinto, rí xi'tsc'öji texe c'o rí pë'sc'ö cja in mü'bü, dya pje rí co'bügö ne rí 'na jña. Me rí nets'eji. ¹² In cjiñiji c'ü dya rí netsc'öji. Ngue'tsc'eji, dya in nezgöji. ¹³ Rí xi'tsc'öji dya, nza cja 'na bëzo c'ü zopjü c'o o t'i. Rí ñezgöji ja c'o nzi rgá netsc'öji.

Somos templo del Dios viviente

¹⁴ Dya sö rá 'hüech'iji cja 'na yovo 'na nzhünü co 'na burru. Je xo ga cjatjonu, dya sö rí nzhodüji c'o dya creo Mizhocjimi rí tsjaji c'ua ja nzi ga tsja anguezeji. C'o na jo, dya sö ra dyoji c'o na s'o. C'o ya bübü o mü'bü o jya's'ü Mizhocjimi, dya sö ra

dyoji c'o nzhodü cja bëxõmü. ¹⁵ Dya xo sö e Cristo ri 'natjo o pjeñevi e Satanás nu c'ü dya jo. 'Na nte c'ü ya 'ñench'e o mü'bü e Cristo, dya sö ra nzhodüvi c'ü dya ne ra 'ñench'e o mü'bü e Cristo. ¹⁶ Cja c'e templo nu ja ma't'üji Mizhocjimi, dya sö ra ndägä o santo. Je xo rga cjatsc'ejí nu, dya rí nzhodüji c'o dya ne ra 'ñejme Mizhocjimi. Na ngueje ngue o templotsc'ejí dya Mizhocjimi c'ua ja nzi va mama Mizhocjimi. O mama a cjava:

Rá mimigö a nde anguezeji, rá nzhodügö co anguezeji.

Ri nguetscö o Mizhocjimizüji, y rá cjapcö ín ch'igö c'o, eñe Mizhocjimi.

¹⁷ Nguec'ua ni jyodü rí tsjaji ja c'o xo nzi va mama Mizhocjimi:

Rí xögüji cja c'o cja'a na s'o, dya cja rí dyocjeji.

Dya cja rí tsjaji c'o na s'o. Nguec'ua rá recibidotsc'öji.

¹⁸ Ri nguetscö in Tatazügöji. Y rá cja'c'öji ín ch'itsc'öji 'ñe ín xunt'itsc'öji, eñe Mizhocjimi c'ü me na nojo.

7

¹ Rí s'iyatsc'öji cjuarma; nguec'ua rí xi'tsc'öji yo. Na ngue yo o mama Mizhocjimi, ni jyodü rá xögüji texe cja c'o na s'o, ngue c'ua ra ndintsquigöji c'o. Na ngueje 'ma rá cjaji c'o na s'o, ra s'odü ín cuerpogöji 'ñe ín mü'büji. Ni jyodü rá cjaji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi, y nguextjo angueze rá sügöji.

El cambio de actitud de los corintios

² Rí ñezgöji co texe in mün'c'ejí. Dya pje ró cja'c'öji c'ü na s'o ne rí 'natsc'ejí. Dya pje ró xi'tsc'öji c'ü ro s'odü in mün'c'ejí ne rí 'natsc'ejí. Dya ró pe'hc'ejí

bëchjine ne rí 'natsc'ëji. ³ C'ü rvá xi'tsc'öji yo, dya ngue c'ü rí mangö c'ü in cjiññiji c'ü rvá cja'c'öji c'o na s'o. Ya ró xi'ts'iji c'ü me rí nets'ëji co texe in mün'c'ö. Zö pje xe rá sufregö, pero rá sido rá nets'ëji hasta rí bübü rá tügö co nu'tsc'ëji. ⁴ Rí xi'tsc'öji me rí mä'c'öji. Y rí xipjigö c'o ñaja cjuarma c'ü na jo gui tsjagueji. Zö me rí sufregö, pero me rí mäcjö.

⁵ 'Ma ró sät'ägö a Macedonia, dya sö ro söya in pjeñegö, na ngue mi bübü c'o pje nde ma problema. Mi sufregö, y me mi mbeñe in mün'c'ö. ⁶ Pero Mizhocjimi me cjäpü ra mäjä 'ma cjó c'o ya ni tögü o mü'bü. Nuc'ü, xo tsjacö ró mäjä. Na ngueje e Tito o zät'ä nu ja mi bübügö. ⁷ C'ü vi zät'ä e Tito, dya nguextjo c'ü rvá mäcjö c'ü. Xo ró mäcjö, na ngue o xitscö e Tito c'ü vi mäjä angueze 'ma o ñe nuc'ëji. O xitscö c'ü me in ne rí ññandgagöji. O xitscö c'ü me in nzhumügueji por c'ü vi tsjagueji. Xo xitscö c'ü me in ne rí tsjagueji c'o ya rvá xi'tsc'öji. Nguec'ua xe mas ró mäcjö.

⁸ Me in nzhumügueji 'ma in xörüji c'e carta c'ü ró pen'c'öji. Nguec'ua mi cjiññigö: “Na jo, dya ro pen-pegöji c'e carta”, rí eñetsjögö. Pero rí pärägö dya, dya go mezhe vi nzhumügueji. Nguec'ua rí mäcjö ró pen'c'öji c'e carta. ⁹ C'ü rgá mäcjö, dya nguextjo c'ü vi nzhumügueji. Rí mäcjö na ngueje in nzhümüji c'ua ja nzi va ne Mizhocjimi, in nzhümüji cjanu o nzhogü in mün'c'ëji cja Mizhocjimi. Nguec'ua ixi jñetsetjo c'ü dya ró cja'c'öji na s'o 'ma ró pen'c'öji c'e carta. ¹⁰ 'Ma cjó c'o ra nzhümü ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi, ra nzhogü o mü'bü ra salva. Y dya ra yembeñe c'e nte c'ü xe ra nzhogü cja c'o na s'o.

Na puncjü o nte c'o nzhümü, pero dya nzhogü o mü'büji cja Mizhocjimi. Nguec'ua ra ndüji, dya ra salvaji. ¹¹ Nu'tsc'ëji i nzhümügueji ja c'o nzi va ne Mizhocjimi; guec'ua me in ne rí tsjaji dya c'o na jo. Dya mi cjaqueji ngüenda c'o na s'o c'o mi bübü a ndetsc'ëji. Pero 'ma i xörügueji c'e carta, ix i tsjapüji ngüenda. Y mi negueji ro pãrãgö c'ü ja ma cja, c'ü dya i pë'sc'ëji in s'ocügueji in texeji. Me xo i s'ogueji c'ü vi tsja na s'o 'na cjuarmatsc'ëji. Me xo i sügueji. Me xo mi ne ri jñandgagöji, ri xitscöji c'ü in ne rí dyätcägöji. Xo i castigaoji c'e cjuarma na ngue vi tsja na s'o. I tsjaji texe c'o ró xi'tsc'öji; guec'ua dya cja pje sö'ö pje xe rá xi'tsc'öji dya. ¹² Ró pen'c'öji c'e carta, ró xi'tsc'öji ri castigaoji c'e cjuarma c'ü vi tsja na s'o. Xo mi juentsegö nu c'ü vi tsjapüji na s'o. Pero c'ü xenda mi cijñigö, ngue'tsc'ëji. Ró pen'c'ëji c'e carta ngue c'ua ri unnc'ëji ngüenda c'ü ix na cjuana in nezeji a mbo cja in mün'c'ëji, 'ñe in ne rí dyätcäji. Je a cjanu va ne Mizhocjimi.

¹³ Nguec'ua rí mäcjö dya, dya cja pje rí mbeñe dya. Y mas rí mäcjö, na ngueje ya xo vi mäjä e Tito. 'Ma o ëjë e Tito o 'ñe nuc'ëji, i recibidoji in texeji; guec'ua dya cja pje xo mbeñe dya c'ü. ¹⁴ Ante c'ü ro ëjë e Tito ro 'ñe zenguats'üji, ya rvá xicö que ri dyätcäji. Y dya ró bëzhgö in tsegö. Na ngue i dyätcäji. Nguec'ua na cjuana c'o ró xipji e Tito. Je xo ga cjatjonu, texe c'o rí xi'tsc'öji, na cjuana c'o. ¹⁵ E Tito, me nets'ëji na puncjü, na ngueje mbeñe ja c'o vi recibidogueji angueze. Me i sügueji 'ma i dyäräji c'ü o xi'ts'iji. Me i dyätäji c'ü. ¹⁶ Me rí mäcjö, rí pãrãgö que rí tsjagueji na jo.

8

Dando generosamente

¹ Rí ne rá xi'tsc'öji cjuarma, c'o o tsja c'o cjuarma c'o jmurü cja c'o jñiñi c'o tsja a manu a Macedonia. Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'bü c'o cjuarma a Macedonia ra mbös'üji c'o cjuarma a ma a Judea c'o pje ni jyodü. ² C'o cjuarma a Macedonia me go sufreji o prueba, pero me go mäji na puncjü. Nguец'ua va tsja anguezeji o jmutüji o merio ra mbenpeji c'o cjuarma a Judea. O jmutüji co texe o mü'büji zö dya pje xo teme anguezeji. ³ Rí xi'ts'iji c'ü na cjuana. Anguezeji o tsjaji mas posible o jmutüji o t'opjü c'ü o söji. Anguezetsjëji o ne o jmutüji. ⁴ O dyötcöji na puncjü c'ü xo ro sö anguezeji ro mbös'üji c'o 'ñaja jñiñi rvá mbenpeji o merio c'o cjuarma a Judea. ⁵ Ya mi te'begö c'ü ro tsja anguezeji ro mbös'üji o merio. Pero dya nguextjo c'ü o tsjaji. Ot'ü o unüji o mü'büji c'ín Jmugöji ro dyätäji c'ü, 'ñezgö xo ro dyätcägöji. Na ngue je va cjanu va ne Mizhocjimi. ⁶ Nguец'ua ró xipji e Tito ra ëjë ra 'ñe cjuatü c'e bëpji c'ü o mbürü a ndetsc'ëji. Na ngue 'ma mi bübü e Tito co nu'tsc'ëji, o xi'tsc'ëji c'ü na jo ri jmutqueji o merio ri pjösc'ëji c'o cjuarma a Judea. ⁷ Na jo gui 'ñench'e in mü'büji e Jesucristo. In pārâji na jo o jña Mizhocjimi, y in pārâji ja gui zopjüji na jo yo nte. Me in jodü rí tsjaji c'o na jo. Me xo in nezeji. Ja c'o nzi gui tsjaji texe yo na jo, xo rí pjös'üji c'o cjuarma a Judea. ⁸ Nujyo, dya xtí mandats'üji yo. Nguextjo c'ü rí unnc'ëji ngüenda ja ga tsja c'o cjuarma a Macedonia me jodü ra mbös'üji c'o cjuarma a Judea. Nguец'ua je xo rgui tsjagueji a cjanu. A cjanu ra jñetse c'ua na jo, c'ü na cjuana in

nezeji. ⁹ In pãrãgueji ja va s'iyazgöji e Jesucristo c'ín Jmugöji. Nutscöji, dya pje mi muvizgöji cja o jmi Mizhocjimi. E Jesucristo me ni muvi; nuc'ü, ixmi bübüvi Mizhocjimi c'ü. Pero o ëjê cja ne xoñijõmü nza czazgöji rí nteji, me go tsjapüji dya ni muvi c'ü. Nguec'ua me ni muvizgöji dya cja jmi Mizhocjimi.

¹⁰ A cjë'e mi negueji ri pjös'üji c'o cjuarma a Judea; guec'ua vi jmutqueji ja nzi o merio. Rí cijñigö, na jo rí cjuatüji c'ü i pjürügueji. ¹¹ C'ü ya i pjürüji, nudya rí cjuatüji co texe in mü'büji ja c'o nzi vi pjürüji. Rí pjös'üji c'o cjuarma c'ü mas ra sötsc'ejí. ¹² Ma rí unügueji co texe in mün'c'ejí, ra mäjä 'ma Mizhocjimi. Mizhocjimi dya te'be rí unügueji c'o dya in pë's'ijí, nguextjo c'o sötsc'ejí.

¹³ Rí negö rí pjösc'ejí c'o cjuarma a Judea. Pero dya rí tsjopqueji rguí unüji o merio. 'Ma ga cjanu, ngue'tsc'ejí me rí sufregueji c'o rguí jyodüts'üji. ¹⁴ Rí pjösc'ejí ngue c'ua anguezeji ra mbë's'ijí algo, 'ñetsc'ejí xe xo rí pë'sc'ejí algo. Nu'tsc'ejí xenda in pë'sc'ejí dya; guec'ua rí unügueji c'o ni jyodüji anguezeji dya. 'Ma ra zädä 'ma xenda ra mbë's'ijí anguezeji, ra sô anguezeji ra dya'c'ejí c'o rguí jyodüts'üji. Nguec'ua nde rí pë'sc'ejí algo in texejí. ¹⁵ Mbeñejí ja c'o nzi ga t'opjü cja o jña Mizhocjimi. Je mama a cjava: “Nu c'o na puncjü va jñüs'ü c'o maná, dya pje go mboncjü c'o. Nu c'o dya nda jñüs'ü, xo zötjo c'o, dya pje go bëzhi c'ü ro ziji.”

Tito y sus compañeros

¹⁶ Rí unügö 'na pöjö Mizhocjimi. Na gueje o 'ñünbü o mü'bü e Tito me xo ne'e c'ü rí tsjagueji a cjanu yo na jo. ¹⁷ 'Ma ró xipji e Tito ra 'ñe xi'ts'ijí rí pjös'üji c'o cjuarma a Judea, me go mäjä

va dyätcägö. Ya xmi ne e Tito ra 'ñe nuç'ěji. Na ngue me ne'e ra 'ñe mböxc'üji.

¹⁸ Rá xipji e Tito ra ěji yeje cjuarma. 'Na c'o cjuarma c'o ra ěji e Tito, me nädäji texe nu ja jmurü yo cjuarma. Na ngueje cja'a c'e cjuarma me zopjü yo nte, me xipjiji ja ga cja e Jesucristo.

¹⁹ C'o congregación o juajnüji c'e cjuarma rá ma sopcöjme c'o merio c'o cjuarma a Judea 'ma rí cjuarü rí jmutqueji. Nguец'ua 'ma rá ěcjöjme ja nzi cjuarma c'o tsja a Macedonia rá säcjöjme va a Corinto, ya rgui jmutqueji c'o merio. Nguец'ua rá möcjöjme c'ua c'e cjuarma a ma a Judea, rá pjös'üji c'o merio. A cjanu ra jñetse c'ü me na jo Mizhocjimi. Xo ra jñetse c'ü me in ne rí pjösc'ěji c'o. ²⁰ Rá möcjöjme c'e cjuarma ngue c'ua dya ra jyäxcöji c'o merio c'o na puncjü c'o rrü pjös'üji c'o cjuarma a Judea. ²¹ Pärã c'ín Jmugöji c'ü dya rá tjörügö c'o merio. Pero rá möcjöjme c'e cjuarma. 'Ma jiyö, 'na ra mamaji c'ü ró tjörügö c'o merio.

²² C'e cjuarma c'ü ra ěji e Tito 'ñe c'e cjuarma c'ü cja ró xi'ts'iji, na jonte c'ü. Na puncjü rvá sögö c'e cjuarma; nguец'ua rí pärãgö me jodü ja rgä tsja c'o na jo. Nudya, me ne'e angueze ra 'ñe zenguats'üji, na ngueje pärã c'ü rí tsjaji na jo.

²³ Nu'tsc'ěji, 'ma cjó c'o ra dyönnç'ěji: “¿Pje pjězhi e Tito?”, ra 'ñentsc'ěji, rí xipjigüeji: “Nguе o dyojui e Pablo nu pëpjivi. Anguezevi pjöxcöjme”, rí 'ñembeji c'o. 'Ma cjó c'o ra dyönnç'ěji c'ü pje pjězhi c'o yeje cjuarma c'o ra ěji e Tito, rí xipjiji ngueje c'o vi juajnü c'o congregación. Rí xipjiji c'ü pëpjivi na jo cja Mizhocjimi; nguец'ua ga unü ngüenda yo nte c'ü me na nojo e Cristo. ²⁴ C'o cjuarma c'o ra

'ñe zenguats'üji, rí xicöji c'ü in cjagueji na jo. Rí recibidogueji na jo c'o cjuarma. A cjanu ra jñetse c'ü in s'iyagueji c'o. Ra mbãrã c'ua c'o cjuarma cja c'o 'ñaja congregación c'ü na cjuana c'o rí xicö anguezeji c'ü in cjagueji na jo.

9

La colecta para los hermanos

¹ Zö rí xi'tsc'öji cja ne carta ja rguí pjösc'ejí o merio c'o cjuarma a Judea, pero dya ni jyodü rá xi'ts'iji. ² Na ngueje rí pãrãgö in ne rí pjös'ügueji. Rí xipjigö c'o cjuarma a ma a Macedonia ja gui tsjagueji nu'tsc'ejí in menzumüji a Corinto c'ü tsja a Acaya. Rí xicöji a cjava: “C'o cjuarma a ma a Acaya, ya bübüji dispuesto ra mbös'üji o merio c'o cjuarma a Judea. Ndeze a cjë'ë, neji a cjanu”, rí embeji. Nguec'ua me xo ne o mü'bü c'o cjuarma a Macedonia xo ra mbös'üji c'o cjuarma a Judea. ³ Ró xipji c'o cjuarma a Macedonia c'ü rí pjösc'ejí o merio c'o cjuarma a Judea. Nguec'ua rá xipji e Tito 'ñe c'o yeje cjuarma ra ëji, ngue c'ua rí pjürü rí jmutqueji c'o merio. 'Ma dya rí jmutügueji, ra mama c'o cjuarma a ma a Macedonia c'ü dya cjuana c'ü ró xicöji. ⁴ Na ngueje 'ma rá ëcjöjme ja nzi o cjuarma c'o tsja a Macedonia rá säcjöjme va a Corinto, 'ma ra chö'tc'ejí anguezeji c'ü dya be ri jmutqueji o merio, rá bëzhgö ín tseje 'ma. Na ngue me rí mäjã rgá xipji c'o cjuarma a Macedonia c'ü rí pjösc'ejí c'o cjuarma a Judea. Xo 'ñetsc'ejí xo rí tsegueji 'ma. ⁵ Nguec'ua ró cjijñigö c'ü mi jyodü ro xipji e Tito 'ñe c'o ra dyoji, ra ëji ante c'ü rá ëcjöjme c'o cjuarma c'o tsja a Macedonia.

Ra xi'tsc'ejí ja rguí jmutqueji c'o merio c'o ya í mangueji rí pjösc'ejí c'o cjuarma a Judea, ngue c'ua 'ma rá säcjöjme c'o cjuarma c'o tsja a Macedonia, ya rí quixtjo c'o merio. 'Ma rí unügueji o merio, dya rí tsjijñigueji c'o in meriogueji. Rí unüji co texe in mü'büji.

⁶ 'Ma rí unügueji in merioji, rí mbeñeji yo rá xi'tsc'öji dya: C'ü ts'inguilëtjo o ts'indëchjõ ra ndujmü, ts'inguilëtjo o tjõ ra xenze c'ü. C'ü na puncjü o ts'indëchjõ ra ndujmü, na puncjü o tjõ ra xenze c'ü. ⁷ Rí unügueji ja c'o nzi va nguijñi in mü'bügueji nzi 'natsc'ejí. Dya rí sentio rguí unüji. Dya xo rí unüji nza cja c'ü rí cja'c'üji a fuerza. Mizhocjimi me ne'e nu c'ü me mäjä ga unü. ⁸ Me na zëzhi Mizhocjimi, sö ra dya'c'ejí texe c'o na jo, ngue c'ua rí pë'sc'ejí na puncjü, dya ra bë'ts'iji. Nguéc'ua ra sö rí pjösc'ejí c'o pje ni jyodü. ⁹ Ra sö rí tsjaji c'ua ja nzi ga mama o jña Mizhocjimi c'ü t'opjü a cjava:

'Ma cjó c'o ra mbös'ü yo nu minteji c'o pje rguí jyodüji, siempre ra mbë's'i 'ma c'ü, ngue c'ua ra sö ra sido ra mbös'ü yo nu minteji.

¹⁰ Mizhocjimi dacüji o semilla rá tujmüji. Xo dacüji c'o pje rá siji. Je xo rga cjatjonu ra dya'c'ejí texe c'o ni jyodüts'üji, y mas ra dya'c'ejí. A cjanu ra sö rí tsjagueji rrü jontetsc'ejí rí pjösc'ejí yo nin mintegueji. ¹¹ Ra dya'c'ejí Mizhocjimi c'o na jo, ngue c'ua rí pjösc'ejí na jo c'o nin cjuarmagueji. Nguéc'ua 'ma rá ma sopcöjme o merio c'o cjuarma, anguezeji ra unüji na puncjü 'na pöjõ Mizhocjimi. ¹² C'ü rguí pjösc'ejí c'o cjuarma a Judea, na jo c'ü. Na ngueje pje c'o ni jyodüji anguezeji. Pero c'ü xenda ni muvi, ngueje c'ü ra tsja anguezeji ra

unüji na puncjü 'na pöjö Mizhocjimi na ngue vi pjösc'ejí c'o. ¹³ In mangueji c'ü in ätqueji o jña e Cristo. 'Ma rí pjösc'ejí c'o cjuarma a Judea, ra unüji 'ma ngüenda na cjuana in ejmeji e Jesucristo, ra mamaji me na nojo Mizhocjimi. Ra mamaji me na nojo Mizhocjimi por c'ü vi pjösc'ejí na jo anguezeji, 'ñe in pjös'üji 'ma cjó c'o pje ni jyodü. ¹⁴ Anguezeji ra mbents'ejí ra dyö'tc'ejí Mizhocjimi. Na ngueje me go 'ñünnc'ü in mün'c'ejí Mizhocjimi i pjös'üji. ¹⁵ Dya rí jünji jña ja rga unüji na jo 'na pöjö Mizhocjimi. Na ngue o dyacöji c'ü me ni muvi c'ü ngueje e Jesucristo c'ü o ëjë cja ne xoñijö mü por nutscöji.

10

La autoridad de Pablo como apóstol

¹ Nutscö e Pablo rí xi'tsc'öji rí dyätcägöji. Pero c'ua ja nzi ma cja e Jesucristo, je xo ga cjazgönu, dya rí cjapcö na nojo rgá zo'c'öji, y rí bübü dispuesto rá perdonaotsc'öji. Bübüts'ejí c'o mama me rí sũ rgá zo'c'öji 'ma rí bübü co nu'tsc'ejí, pero c'ü me rí huënch'öji na zëzhi 'ma rí pen'c'öji 'na carta. ² Bübüts'üji c'o pëzhi que rí cjatsjögö ne bëpji nza cja 'na nte c'ü dya creo Mizhocjimi. Rí ö'tc'öji rí dyätcäji in texeji. 'Ma jiyö, ya ró cijjñigö, 'ma rá 'ñe zenguats'üji, rá huënch'i na zëzhi c'o mama rí sũ rgá zo'c'öji. Dya rá sũgö. ³ Rí ntetjögö, pero c'ü rgá zo'c'öji, dya nza cja ga zo'c'üji yo nte yo dya pärã Mizhocjimi. ⁴ Cja ne bëpji nu rgá pëpcö Mizhocjimi, dya rí cijjñitsjögö in pjeñe ja rga zopjü c'o mama dya cjuana o jña Mizhocjimi; Mizhocjimi dacö o poder. ⁵ Yo nte, me cijjñitsjëji o

pjeñe ga tsjapüji na nojo. Me üji yo jña yo mama ja ga cja Mizhocjimi. Pero co o poder Mizhocjimi rí zopcjöji, ngue c'ua na puncjü c'o jëzi c'e pjeñe c'ü cjiññiji, cja na dyätäji c'ua e Cristo. ⁶ Nguet'ua nu'tsc'ëji rí dyätcägöji. C'o dya ra dyätcägö, ya rí bübü rá castigaogö c'o.

⁷ Bübü c'o cjiññitsjë c'ü mbëpjiji cja Mizhocjimi, y mamaji c'ü dya ngue o mbëpjizü c'ü. Nu'tsc'ëji in creogueji c'o, na ngue dya in pãtpãji o mü'büji. Bueno, 'ma cjo c'o mama ngueje o mbëpji Mizhocjimi anguezeji, ni jyodü xo ra unüji ngüenda nutscö xo rí mbëpjigö cja Mizhocjimi. ⁸ Nguetsjë c'in Jmugöji o dyacö poder rá cjägö ne bëpji. Ne bëpji, dya ngue c'ü rá xöcüts'üji; ngueje c'ü mas rí ñejmeji e Jesucristo. Zö xe rá xi'tsc'öji c'ü ja ga mbëtscö na nojo, pero na cjuana. Dya cjo sö ra mama c'ü dya cjuana yo rí mangö c'ü rga bëzhgö in tseje. ⁹ Ixtí unnc'ëji ngüenda, c'ü rgá pen'c'öji o carta, dya ngue c'ü rguí sūgueji. ¹⁰ C'o xöpüte xi'tsc'ëji a cjava: “E Pablo 'ma pen'c'ëji o carta, me huënchc'iji na zëzhi nza cja c'ü ri pë's'i o poder. Pero 'ma bübü co nu'tsc'ëji c'ü, dya huënchc'ëji a cjanu. Y dya ña na jo”, ents'ëji c'o xöpüte. ¹¹ C'o xi'tsc'ëji a cjanu, ni jyodü ixta unüji ngüenda, 'ma rá ëcjö co nu'tsc'ëji rí bübü rá castigaots'üji c'ua ja nzi rgá mangö cja yo carta 'ma dya rí bübü co nu'tsc'ëji.

¹² C'o xöpüte, me mamatsjëji c'ü me na jo ga jizhiji. Cjiññitsjëji que na jo ga xöpün-teji, na ngue nde dyotji ga jizhiji. Pero dya ni muvi c'ü ni jyëtsitsjëji a cjanu. Nutscö, dya rá mangö cjo nda na jozgö que na ngue anguezeji. ¹³ Dya rá

cjapütsjögö a cjanu na nojo. C'ü rá mangö, nguex-tjo c'ü ja va cja va dyacö Mizhocjimi ne böpji nu rgá zopcjö yo nte. Ngue angueze o dyacö ró 'ñe zo'c'öji. ¹⁴ Nguetscö ot'ü ró 'ñe xi'tsc'öji ja ga cja e Cristo. Nguec'ua rí pë'sc'ö derecho rá zo'c'öji; nu'tsc'eji ni jyodü rí dyätcägöji. ¹⁵ Dya rí cjägö ja c'o ga tsja c'o xöpüte. Anguezeji pöji nu ja ya vi ma'a c'ü 'naja vi ma zopjü yo nte. Cjapüji na noji nza cja 'ma ri nguetsjé anguezeji ot'ü vi zopjüji yo nte. Rí te'begö rí 'ñejmeji na jo Mizhocjimi. A cjanu ra sö rá magö cja c'o 'ñaja jñiñi ja c'o nzi va dyacö Mizhocjimi rá ma pöpji. ¹⁶ Rá magö cja c'o jñiñi c'o mas na jë, rá ma xipjiji ja ga cja e Jesucristo. Y 'ma rá sät'ägö nu ja ya mbürü o creoji o jña Mizhocjimi, dya rá onpü yo nte, cja rrü mangö: “Na puncjü o nte va yo ya ndenngue co nuzgö”, rá eñegö, iyö. Na ngue ri ngue c'ü 'na cjuarma c'ü ya vi pjütü c'e böpji.

¹⁷ 'Ma cjó c'o ra mbëpi na jo Mizhocjimi, dya ni jyodü ra mama: “Nutscö ró cjägö ne böpji.” C'ü ni jyodü ra mama: “Mizhocjimi o mböxcü ró pëpjigö ne böpji”, ra 'ñeñe. ¹⁸ Zö ra mama 'na nte: “Me na jozgö”, ra 'ñeñe, pero dya ngue c'ü ni jñetse cjo na jo. Pero 'ma mama Mizhocjimi c'ü na jo 'na nte, ix na cjuana na jo 'ma c'ü.

11

Pablo y los apóstoles falsos

¹ Xa'ma rí pë'sc'eji paciencia co nutscö c'o xe rá xi'tsc'öji. Na ngue c'ü rí cjapcö me ni muvi ne böpji nu rgá zopcjö yo nte, bübü c'o ra mama que rí locogö, dya rí jüngö ín pjeñe. Pero rí ö'tc'öji rí pëscöji paciencia c'o xe rá xi'tsc'öji. ² 'Na bëzo

me pjörü c'ü nu xunt'i, ngue c'ua 'ma ra chjüntpü c'ü o xunt'i, dya be ri chjëvi o bëzo. Nguéc'ua nguextjo c'ü nu xïra ra dyojui. Je xo ga cjazgö nu, me rí pjö'c'öji c'ua ja nzi ga mbö'c'ejí Mizhocjimi. Rí negö nguextjo e Cristo rí ñegueji. ³ C'e c'ijmi o dyonpü e Eva, mi cjäpü mi xipji c'o na cjuana pero iyö. Je xo ga cjatjonu, rí sÿgö 'na cjó c'o ra dyon'c'üji ra s'onnc'üji in pjeñeji; nguec'ua dya cja rí ñegueji e Cristo co texe in mün'c'ejí. ⁴ Ró xi'tsc'öji ja rgá sö e Jesús ra 'ñevgueji libre cja c'o na s'o; nguec'ua vi creogueji. Y Mizhocjimi o dya'c'ejí c'ü o Espíritu o ëjë cja in mün'c'ejí. Pero bübü o xöpüte c'o va ëtsjë c'o nan'ño ga zo'c'üji. Maco in pësp'iji paciencia anguezeji, xo ni jyodü rí pëscöji paciencia yo rí xi'tsc'öji. ⁵ Anguezeji cjäpüji me na noji, mamaji c'ü ngue anguezeji o apóstole e Jesucristo. A poco in cjiñiji c'ü xenda na nojo anguezeji que rá nguetscö. ⁶ Anguezeji mamaji c'ü dya zö rgá ñagö. Zö ga cjanu, pero rí pârägö na jo yo rí xi'tsc'öji. In pârägueji c'ü rí pârägö na jo. Na ngueje 'ma ró zo'c'öji, dya ró co'bügö ne rí 'naja jña.

⁷ 'Ma ró xi'tsc'öji o jña Mizhocjimi, dya ró jüngö c'o mi dacöji. A poco in cjiñiji c'ü rvá cja na s'o, na ngue dya ró jün'c'üji. Nu c'ü rvá zo'c'öji, dya ngue c'ü pje ro jün'c'üji; ngueje c'ü rví muvitsc'ejí a jmi Mizhocjimi. ⁸ Ró jüngö c'o merio c'o o dyacö c'o cjuarma cja c'o 'ñaja congregación. Nguéc'ua o sö ró xi'tsc'öji o jña Mizhocjimi. ⁹ 'Ma mi bübü co nu'tsc'ejí, 'ma pje c'o mi bëtscö, dya ró ötü ne ri 'natsc'ejí. Pero c'o cjuarma a ma a Macedonia o ndäji c'o o ëjë o 'ñe zocüzügöji c'o mi jyodüzü. Nguéc'ua dya ró jün'c'üji, dya pje xo rá jün'c'üji.

Na ngueje dya rí negö rí sögueji na jyü. ¹⁰ Bübü e Cristo co nutscö; nguec'ua na cjuana c'ü rí xi'tsc'öji. Me rí mäcjö na ngueje dya ró jüngö c'o mi dacöji nu'tsc'eji in tsjaji texe a ñe a Acaya. Y nunca dya pje rá jün'c'üji. ¹¹ Bübü c'o mama c'ü dya rí nets'egöji, nguec'ua dya rgá jüngö c'o ri dyacöji. Pero pãtcö in mü'bü Mizhocjimi rí nets'eji.

¹² C'o ñaja xöpüte, neji c'ü rá jüngö c'o ri dyacöji. A cjanu ra sö ra xi'ts'iji: “Jñanchjaji, e Pablo rí chjëntcöjme c'ü”, ra ñeñeji. Nguec'ua, dya rgá jün'c'üji c'o ri dyacöji, dya xo rá jün'c'üji. ¹³ Anguezeji me nzhodüji ga dyonpüji yo nte. Cjapüji c'ü ri ngue o apóstole e Cristo, maco dya juajnü e Cristo anguezeji. ¹⁴ Dya ni jyodü rí tsjijñiji na puncjü c'ü ni tsja a cjanu anguezeji. Na ngue je xo ga cjanu ga tsja e Satanás nu c'ü dya jo, bün'ma cjapü c'ü ri ngue 'naja c'o o anxe Mizhocjimi. ¹⁵ Nguec'ua dya ni jyodü rí tsjijñiji na puncjü c'o xöpüte c'o cjapü ri xi'tsc'eji c'o na jo. Na ngueje anguezeji, ngue o mbëpji c'ü dya jo. Mizhocjimi ra tsjapü ra sufreji, na ngueje cjaji na s'o.

Sufrimientos de Pablo como apóstol

¹⁶ Me rí xi'tsc'öji ja ga mbëtscö na nojo, pero dya rí ma tsjijñiji cjo rí locogö. Zö rí tsjijñiji c'ü rí locogö, pero xe rí pëscöji paciencia c'ü xe rá mangö c'ü ja ga mbëtscö na nojo. Maco in pësp'iji paciencia c'o xöpüte c'o cjapü na nojo. ¹⁷ Dya mandazgöji c'in Jmugöji me rá mangöji pje pjëtscöji. Pero xe ni jyodü rá mangö c'ü pje pjëtscö, zö rí mangueji rí locogö. ¹⁸ C'o xöpüte me cjapüji na nojo na ngue c'ü pjëzhiji. Xo rá mangö dya c'ü ja ga mbëtscö na nojo. ¹⁹ In cjijñiji in pë'sc'eji na puncjü in pjeñeji;

nguec'ua gui pësp'iji paciencia c'o xöpüte c'o cjäpü na nojo. ²⁰ C'o xöpüte me mandatsc'ëji, pero in sïdo in pësp'iji paciencia in ätägueji c'o. Anguezeji me jün'c'üji in merioji, pero in sïdo in pësp'iji paciencia. Anguezeji me cjäpüji in jmugueji, me cja'c'ëji c'ü dya ni muvitsc'ëji. Xo pjë'chc'ëji in jmiji, pero in sïdo in pësp'iji paciencia in ätäji. ²¹ A poco in cjiññiji xe na jo 'ma xo ro cjäpcö chala a ndetsc'ëji ja c'o nzi ga tsja c'o xöpüte. Rí perdonaozgöji c'ü dya ró cja'c'öji a cjanu c'o na s'o.

C'o xöpüte, me mäjä ga tsjäpütsjëji na nojo. Je xo rga cjäzgö dya nu, c'o mama anguezeji ja ga mbëzhiji na nojo, xo ngue c'o xo sö rá mangö c'ü pje pjëtscö, zö rí mangueji rí locogö. ²² C'o xöpüte cjäpüji na nojo na ngueje ñaji hebreo. Xo 'ñezgö xo rí ñagö hebreo. Anguezeji mamaji je menzumüji a Israel. Xo 'ñezgö je xo rí menzumügö nu. Xo mamaji je mboxbëcheji cja e Abraham. Xo 'ñezgö xo ngue o mboxbëchezü c'ü. ²³ Xo mamaji c'ü mbëpjiji cja e Cristo. Nutscö mas na jo rgá pëpcö c'ü. Bueno, rí mangö yo, zö rí tsjiññiji c'ü me rí locogö. Mas ró pëpji na zëzhi que na ngue anguezeji. Mas o jyücüji co chirrio que na ngue anguezeji. Y mas go pantcaji a pjörü. Na puncjü rvá cjozü peligro c'ü ya ro tügö. ²⁴ C'o in menzumügöjme a Israel, tsi'ch'a vez va jyücüji co chirrio. O zö treinta y nueve c'o o dyacöji nzi 'na vez c'ü mi jücüji. ²⁵ Jñi vez va jyücöji co dyenza. 'Na vez o pjacöji o ndojo. Jñi vez va chödü a nde c'o barco 'ma mi nzhodügö cja mar. Nguec'ua 'naxömü cja na 'napa ró sufregö cja ndeje. ²⁶ Na puncjü rgá nzhodügö rgá zopjügö yo nte. Rí cjozü peligro rgá pes'egö cja ndare. Rí

cjogü peligro ra ts'acüzgö o mbě'ě. Rí cjogü peligro 'na pje c'o ra tsjacö yo ín menzumügöjme, 'ñe c'o dya ngue ín menzumügöjme. Rí cjogü peligro 'ma rí nzhodügö cja c'o jñiñi, 'ñe 'ma rí nzhodügö cja majyadü, 'ñe 'ma rí nzhodügö cja barco. Xo rí cjogü peligro 'ma rí chjägöjme c'o cjavü cjuarma. ²⁷ Bübü 'ma rí pëpcjö na zëzhi hasta me ni mbotjo ín cuëgö, 'ñe me rí sögö na ü. Bübü 'ma rí bëzhi na puncjü ín ch'ljigö. Bübü na puncjü 'ma dya rí sigö o xëdyi, na ngueje ojtjo pje rá sigö. Na puncjü rgá tüsëgö, na ngueje bëtsi c'ü rá jegö.

²⁸ Nujyo, dya nguextjo yo rí sufregö yo. Pama me rí mbeñegö c'o cjuarma texe cja c'o congregación. ²⁹ 'Ma bübü 'na cjuarma c'ü dya nda ejme Mizhocjimi, me rí sentiogö nza cja c'ü ri nguetscö c'ü dya nda ri creo. 'Ma cjó c'o cjavü ra tsja na s'o 'na cjuarma, rí ügöbe c'e nte c'ü. Y rí tsegö nza cja 'ma ri nguezgö ro cjavö c'o na s'o. ³⁰ Pe in neji xe rá mangö c'ü pje pjëtscö. Iyö. C'ü rá cjavö dya, rá xi'tsc'öji ja ga cja c'ü dya zëtscö. ³¹ Na cjuana yo rí xi'tsc'öji; nzi ga mbärã Mizhocjimi c'ü mi ma't'ü e Jesucristo c'ín Jmugöji c'ü ngue o T'i. Me na nojo Mizhocjimi; ni jyodü nunca rá jëzi rga cjavüji na nojo c'ü. ³² 'Ma mi bünc'ö a Damasco, o tsja c'e gobernador c'ü vi 'ñeme e rey Aretas, o ngama c'o mi pjörü cja c'o trangoxtji, ngue c'ua 'ma ro pedyegö, ro ts'acüzüji. ³³ Pero c'o ín dyocjömme go pjongüzüji cja 'na ventana c'ü mi bübü cja c'e varda, cjanu o sjöpcüji cja 'naja bos'i. Ró c'ueñegö c'ua cja c'e ciudad, dya pje tsjacö c'e gobernador.

Visiones y revelaciones

¹ Dya ni muvi c'ü me rgá mangö c'ü pje pjëtscö. Pero bübü c'ü xe rá xi'tsc'öji. Rá xi'tsc'öji ja ga cja c'o o dyacö e Jesucristo c'ín Jmugöji ró cjinch'igö, 'ñe c'o o jítscö. ²⁻³ Ya cjogü catorce cjë 'ma o zinzgö a jens'e Mizhocjimi. Dya rí pãrãgö cjo o zinzgö co texe ín cuerpo, cjo nguextjo ín aljma c'ü o zingui. Nguextjo Mizhocjimi pãrã. ⁴ O zinzgö nu ja me na zö. Je ró ärãgö nu c'o jña'a c'o me na sjü c'o dya sö rá xi'tsc'öji. ⁵ Pero dya rá cjapütsjë na nojo. Ngue Mizhocjimi c'ü rá cjapcö na nojo, na ngueje ngue c'ü o zinzgö c'ü. C'ü rá xi'tsc'öji ja ga cjazgö, dya ngue c'ü me na nozgö; ngueje c'ü dya ga zëtscö. ⁶ Zö ri negö ro xi'tsc'öji c'o me na zö rvá jandagö, pero dya ri locogö. Na ngueje na cjuana c'ü ro xi'tsc'öji. Pero dya rá xi'tsc'öji c'o. In jandgaji ja rgá nzhodügö. Xo in ärãji c'o jña c'o rí xi'tsc'öji. Nguec'ua dya ni jyodü rá xi'tsc'öji c'o me na zö c'o ró jandagö. 'Ma jiyö, ri cijjñigüeji c'ü me na jozgö na puncjü, zö dya ga cjazgö nu.

⁷ Me na zö c'o o jítscö Mizhocjimi. Pero dya go ne Mizhocjimi c'ü rá cjapcö na nozü rga mangö c'o ró jandagö nu. Nguec'ua o jyëzi Mizhocjimi e Satanás nu c'ü dya jo cjacü rá sufregö nza cja 'ma ri tjocüzgö 'na bidyi. Nuc'ü, me rí sufregö c'ü, ngue c'ua dya rá cjapcö na nozü. ⁸ Jñi vez rvá ötügö c'ín Jmugöji ro tsjapü ro c'ueñe c'ü rgá sufregö. ⁹ O ndünrú c'ua c'ín Jmugöji o xitsigö: “Me rí s'iyats'ügö. ¿Pje xe ni jyonc'ü? 'Ma dya pje ga zëzhi 'na nte, je ngue 'ma jñetse c'ü me na zëtscö, na ngueje rí pjös'ügö c'ü”, enzgö c'ín Jmugöji. Nguec'ua me rí mäcjö na puncjü na ngue

dya pje ga zëtscö. Rí mäcjö na ngueje bübüzü o poder e Cristo. ¹⁰ Na ngue c'ü rgá pëpcö e Cristo, me cjacö na s'o yo nte me pjongüzüji cja o jñiñiji, y pje c'o nde rí sufregö. Pero rí mäcjö. Na ngueje 'ma dya ga zëtscö, ngue 'ma ix na cjuana na zëtsi.

Preocupación de Pablo por la iglesia de Corinto

¹¹ Na ngue me ró xi'tsc'öji pje pjëtscö, pe in mamaji c'ü rí locogö. Pero, ¿ja rva cja pü? 'Ma o xi'tsc'ëji c'o xöpüte c'ü dya jo rgá jizhigö, dya i xiqueji c'ü na jo rgá xöpütegö. Nguec'ua ni jyodü rá xi'tsc'öji pje pjëtscö. C'o xöpüte cja püji ri ngue o apóstole e Cristo c'o me ni muvi. Pero xenda na nozgö, zö dya ni muvizgö. ¹² 'Ma mi bünc'ö co nu'tsc'ëji, ró sufregö. Pero ró sido ró pëpcö e Cristo. Y ró cja gö c'o me na nojo c'o nunca mi jandagueji. Nguec'ua vi unnc'ëji ngüenda c'ü na cjuana c'ü mi xi'tsc'öji. Nguec'ua in pãrãgueji c'ü ngue o apóstolezö e Jesucristo. ¹³ A poco in cjiñiji c'ü xenda ró s'iyagö na jo c'o 'ñaja congregación que na ngue'tsc'ëji. Bueno, c'ü ró cja gö, ngueje c'ü dya ró jün'c'üji in meriogueji. 'Ma jiyö, rvi sögueji na jyü. Perdonaozgöji c'ü dya ró jün'c'üji in merioji.

¹⁴ Dya ra metscö rá 'ñe nuc'üji. Ra zö'ö na jñi c'ü rga ëjẽ. Y dya rá jün'c'üji in meriogueji. Dya ngue in meriogueji c'o rí mbeñegö, ngue'tsc'ëji me rí mbents'ëji. Dya ngue yo t'i c'o ni jyodü ra mbë's'iji c'ü rguí mbös'üji nu tataji; ngueje yo nzhante c'o ni jyodü ra mbë's'iji c'ü rguí mbös'üji nu t'iji. ¹⁵ Me rí mäcjö rgá pëpcö Mizhocjimi rgá pjöxc'öji, zö me potjo in cuëgö. Nza cja c'ü mas rí netsc'öji, y dya nda in nezgöji.

16 Bübütsc'ëji c'ü ra mama, zö dya ró jüngö c'o merio c'o mi dacöji, pero ró jodügö ja rvá on'c'üji. 17 Rí xi'tsc'öji, 'ma ró xipji c'o cjuarma o ëji o 'ñe zo'c'ëji, dya pje xo jñün'c'üji. 18 Ró xipji e Tito ro ëjui c'ü 'na cjuarma, o 'ñe nuc'ëji. ¿Cjo pje c'o o jñün'c'üji e Tito? Iyö, dya pje xo jñün'c'üji. ¿Cjo dya xo mbents'ëji angueze, ja c'o nzi rgá mbents'ëji? Jã, xo mbents'ëji. ¿Cjo dya xo tsja ja c'o nzi rgá cjangö? Jã, je xo va tsjatjo a cjanu.

19 Nu yo rí xi'tsc'öji, pe in cjiñiji c'ü rrã ñanatsjë cja in jmigueji nza cja 'ma ro cjangö na s'o. Pero dya je ga cjanu. Nu yo rí xi'tsc'öji, jandgagö Mizhocjimi. Y bübü e Cristo co nutscö. Rí s'iyatsc'öji cjuarma. C'ü rgá xi'tsc'öji yo, ngue c'ü mas rí pãrãji Mizhocjimi. 20 Rí negö rí nzhodügueji na jo. In negueji c'ü rá mä'c'öji. Pero rí sügö 'ma rá 'ñe nuc'ëji, 'na rá tö'tc'üji c'ü dya ri nzhodüji na jo. 'Ma rga cjanu, dya ra sô rá mä'c'öji 'ma. Rí sügö 'na rá tö'tc'üji c'ü me ri sögueji o jña, 'ñe me ri ne ra mbë'ts'iji na nojo c'ua ja nzi ga mbëzhi c'o 'ñaja. O rá tö'tc'üji ri pötqui sjëyaji, 'ñe ri pötqui huí's'iji. O rá tö'tc'üji ri pötqui xos'üji o bëchjine, 'ñe me ri pötqui tsjojneji. O rá tö'tc'üji ri cjaquetsjëji rrü notsc'ëji nzi 'natsc'ëji, 'ñe me ri ñatsjë ri ñatsjëgueji. 21 Bübütsc'ëji c'o cja na s'o. In cjiñiji na s'o cja in mü'bügueji. In tsãgueji o bëzo o ndixü, 'ñe pje c'o nde in cjaji a cjanu c'o na s'o. Rí sügö, 'ma rá 'ñe nuc'ëji, 'na rá tö'tc'üji c'ü dya be ri nzhogü in mü'büji. Nguec'ua Mizhocjimi ra tsjacö me ra sentio in mü'bügö me rá huë'c'öji.

Advertencias y saludos finales

¹ 'Ma rá ěcjö na yeje, ya ra zö na jñi c'ü rvá ěgö va. Tsjijñiji c'ü t'opjü a cjava: “Ma cjó c'o ra tsja na s'o, ni jyodü yeje o jñi'i c'o o jñanda vi tsja na s'o, c'o ra cöste. Nu'ma, ra sö ra castigaoji 'ma c'ü”, eñe. ² 'Ma ró 'ñe zenguats'üji c'ü na yeje, ró zopjü c'o mi cjats'ügueji na s'o, ró xicöji ro nzhogü o mü'büji. 'Ma jiyö, ro castigaogö c'o, 'ma ro ěgö na jñi'i. Nudya, dya rí bünc'ö co nu'tsc'ejí. Pero rí zo'c'öji nu'tsc'ejí in sido in cjaji c'o na s'o, rí xi'tsc'öji, 'ma rá ěcjö na jñi, rá castigaots'üji. ³ Nu 'ma dya in pārāgueji cjo rí pätpägö e Cristo, jo rí ñugueji 'ma, 'ma rá ěcjö. Me na zězhi angueze, dya sũ ra castigaots'üji. ⁴ 'Ma o ndäbäji e Cristo cja ngronsi, o jñetse nza cja c'ü dya ma zězhi. Pero bübütjo dya c'ü, na ngueje c'ü o poder Mizhocjimi o tsjapü o bübütjo na yeje. Je xo ga cjazgönu. Na ngueje bübü in mün'c'ö e Cristo, jmanch'a rgá zo'c'öji na jo, nza cja c'ü dya ri pè'sc'ö poder. Pero bübüzü o poder Mizhocjimi. Nguec'ua 'ma dya ra nzhogü in mü'bügueji, rí bübü rá castigaots'üji.

⁵ Nu'tsc'ejí, ngue'tsc'ejí ni jyodü rí ñutsjéji cjo na cjuana i 'ñench'e in mün'c'ejí e Cristo. ¿Cjo bübü in mün'c'ejí e Cristo? ¿Cjo 'ñünnc'ü in mü'büji rí tsjaji ja c'o nzi ga ne? 'Ma jiyö, dya cjuana in ejmeji 'ma. ⁶ Pero 'ma bübü in mün'c'ejí e Cristo, rí te'begö rí unnc'ejí ngüenda xo 'ñetscö xo bübüzügö c'ü, y ngue o apóstolezügö c'ü. ⁷ 'Ma rá 'ñe castigaots'üji, nu'ma, rí pārāgueji c'ü rí bünc'ö o poder e Cristo. Pero rí ötcö Mizhocjimi c'ü rí jyëzgueji c'o na s'o. Zö rí negö ra jñetse c'ü ngue o apóstolezü e Cristo, pero rí negö mas c'ü rí tsjagueji ja c'o nzi ga ne

Mizhocjimi. ⁸ Ra sō rá zo'c'öji ngue c'ua rí tsjaji c'o na jo. Pero 'ma ya rguí tsjaji c'o na jo, dya cja ra sō rá castigaots'üji 'ma. ⁹ 'Ma na zē'tsc'ejí, 'ma in cjaji c'o na jo, dya ni jyodü rá castigaots'üji co o poder Mizhocjimi. Ngue c'ü rgá mäjö c'ü. Y ngue c'ü rí ötcö Mizhocjimi, c'ü rí tsjagueji dya c'o na jo. ¹⁰ Mizhocjimi o dyacö poder, pero dya ngue c'ü rga chjojtc'öji; ngueje c'ü rga pjöxc'öji mas rí 'ñejmeji Mizhocjimi. Nguec'ua nudya dya rí bünc'ö co nu'tsc'ejí, rí pen'c'ejí ne carta rí xi'tsc'öji yo, xa'ma rí dyätcägöji ante c'ü rá ëcjö. 'Ma rí tsjaji a cjanu, dya rguí jyodü rá huënchc'öji 'ma rá ëcjö.

¹¹ Ya rá cjuatügö ne carta. Mizhocjimi ra mböxc'üji cjuarma. Jyëziji c'o na s'o, mas rí tsjaji ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi. Dyätcäji c'o rí xi'tsc'öji, ngue c'ua ra mäjä in mün'c'ejí. Rí tsjijñiji 'natjo in pjeñejí, rí tsärägueji na jo. 'Ma rí tsjaji yo, ra bübüts'ejí Mizhocjimi c'ü s'iyazgöji 'ñe cjacöji ra mäjä in mün'c'öji, ngue c'ua dya pje rá mbeñejí. ¹² Rí pötqui zenguatëji co texe in mü'büji, na ngueje ngue o t'its'ejí Mizhocjimi. ¹³ Bö'tc'ütjoji Cjimi c'o cjuarma c'o rí cärägöjme.

¹⁴ Rí ötcö Mizhocjimi c'ü mas rí unnc'ejí ngüenda in texejí c'ü me nugüji na jo e Jesucristo c'ín Jmugöji. Xo rí ötcö Mizhocjimi c'ü mas rí unnc'ejí ngüenda c'ü me s'iyazgöji Mizhocjimi, 'ñe c'ü bübü in mün'c'öji o Espiritu. Amén.

**Nu o jña mizhocjimi nu mama ja ga cja e
Jesucristo
New Testament in Mazahua, Central
(MX:maz:Mazahua, Central)**

copyright © 2007 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mazahua, Central

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mazahua [maz], Mexico

Copyright Information

© 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mazahua, Central

© 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

2dd34152-63bb-5bf7-9ec4-df11c81ab2fc